

DE HOUTHEMER JONGENS OP HERKEURING

John Odekerken

Naar aanleiding van een ‘zoekplaatje’ op de website van onze heemkunde-vereniging kwam onderstaande foto mij wel heel erg bekend voor. De foto was beschikbaar gesteld door John Speessen die er alleen zijn grootvader Sjeng Speessen op herkende. Mijn vader, Charles Odekerken, heeft precies dezelfde foto in zijn familiealbum zitten. Het enige dat bekend is m.b.t. deze foto is de tekst die op het bordje staat “*Dit zijn de / Houthemmer jongens / Herkeuring / 1918 – 12 Oct.*” Mijn vader herkende wel nog een tiental personen op de foto, waaronder enkele familieleden.

Het is duidelijk dat deze foto nog vóór het einde van de Eerste Wereldoorlog werd genomen ofwel vóór 11 november 1918 toen er een Wapenstilstand werd afgesproken die tevens het einde van de oorlog betekende.

Bekend is dat het neutrale Nederland en met name Limburg in het begin van de Eerste Wereldoorlog een toevluchtsoord werd voor meer dan 100.000 Belgische vluchtelingen. Echter, in oktober 1918, werd Houthem overspoeld door grote aantallen Franse vluchtelingen. De Duitsers werden in Frankrijk teruggedrongen. De strijd in oktober 1918 werd door de Fransen aangeduid als de hel van het noorden. De Franse inwoners werden door de

Duitsers geëvacueerd, maar eenmaal op weg werden ze aan hun lot overgelaten en begonnen ze aan hun lange trektocht door België naar Nederland. In Houthem vertoefden 1.257 Franse uitgewekenen o.a. in hotel Geuldal en hotel Sleijpen. In Limburg had men deze toestroom van mensen al geruime tijd zien aankomen, dus waarschijnlijk heeft de herkeuring hiermee iets te maken gehad. Maar een herkeuring heeft doorgaans betrekking op een eerdere afkeuring. Hoe dat nu precies met onze Houthemse jongemannen zat is (nog) onduidelijk.

Naar later gebleken is, waren bijna alle mannen op de foto geboren in het jaar 1896 en hadden de leeftijd van 22 jaar.

Van boven naar beneden en van links naar rechts staan er op de foto:

- 1) Pie Haesen (* Houthem 09-12-1896)
- 2) Harie Odekerken, met hoed naar achteren (* Strucht 01-09-1896; vanaf 1916 wonend te Houthem en in 1923 gehuwd te Houthem met Louisa Haesen)
- 3) Pie Schrooders, met platte pet (* Houthem 06-04-1896; huwde Fien Haesen uit Houthem)
- 4)
- 5) Wim Haesen, met platte pet (* Houthem 03-03-1899)
- 6)
- 7) Leo Schrooders, met sigaar in de hand (* Houthem 15-10-1901)
- 8) Sjeng Speessen, prominent in het midden met 'sjieke gaberdine' (* Houthem 26-05-1896)
- 9) Pierre Frissen, van café 't Wit Paerd (* Houthem 01-06-1896)
- 10) Sjeuf Erkens, met sigaret in de mond (* Houthem 25-06-1896)
- 11) Sjirke Kusters, zittend met wandelstok (* Schin op Geul 07-10-1896; woonde blijkbaar in 1918 reeds in Houthem en huwde met Barbara Duijkers uit Houthem)
- 12)
- 13) Hub Rooden (* Strabeek 08-05-1896)
- 14)? , met bolhoed en sigaar.

Voor de vier (nog) ontbrekende namen komen de navolgende jonge mannen in aanmerking welke op enigerlei manier verbonden waren met Houthem, maar allemaal geboren zijn in 1896:

- Boreas, Wilhelmus Hubertus, * 12-01-1896 en overleden te Houthem 22-06-1979; ten tijde van de foto-opname was hij, evenals zijn schoonbroer Gerard Willems (* Houthem 1895), echter al in militaire dienst en zijn portret komt, volgens zijn familie, ook niet overeen met iemand op de foto.

- Diederer, Hubertus Hendrikus, * Houthem 26-12-1896 en overleden te Voerendaal 30-09-1963; hij zou in 1918 wel inwoner van Houthem geweest kunnen zijn. Hij huwde met Maria Hubertina Moonen.
- Harings, Jan Jozef Hubert, * Houthem 03-12-1896, overleden te Maastricht 14-03-1969 en begraven te Scheulder; huwde Maria Margaretha Schrooten en woonde in 1918 waarschijnlijk nog in Houthem.
- Harren, Joannes Hubertus Renier, * Schin op Geul (St. Pieter) 03-10-1896 en overleden te Houthem 03-03-1958; hij huwde in 1921 te Houthem Marie Kusters en was in 1918 geen inwoner van Houthem.
- Lazarus, Giel, * Ulestraten 16-10-1896 en overleden te Houthem 22-10-1976; hij huwde in 1926 te Houthem Rosalie Rooden (uit Strabeek). Waarschijnlijk was hij in 1918 geen inwoner van Houthem.
- Philippi, Maximilianus Hubertus, * Houthem 11-02-1896 en overleden Houthem 25-11-1927. Het is zeer goed mogelijk dat hij op de foto staat.
- Puts, Johannes Antonius, * Meerssen 17-01-1896 en overleden Meerssen 02-02-1978 en begraven te Houthem; hij huwde ca. 1921 Maria Anna Dautzenberg uit Wijlré. Hij was in vrijwel zeker in 1918 geen inwoner van Houthem.
- Senden, Wilhelmus Hubertus, * Houthem 22-08-1896 als zoon van Antoon Joseph Senden en Maria Hubertina Maes; hij huwde te Heerlen in 1920 Anna Catharina Hubertina Beugels en woonde in 1918 waarschijnlijk nog in Houthem. Hij wordt door zijn familie niet als zodanig door de familie herkend op de foto.
- Spronk, Renier Hubertus, * Schin op Geul 20-01-1896 en overleden 11-11-1979 en begraven te Broekhem; hij huwde in 1925 Maria Hubertina Sauer uit Meerssen. Hij was in 1918 waarschijnlijk geen inwoner van Houthem.
- Ummels, Joannes Hubertus, * Houthem 30-08-1896 en overleden en begraven te Meerssen 28-02-1980; hij huwde Maria Anna Vrancken. Hij zal in 1918 waarschijnlijk nog in Houthem woonachtig zijn geweest.

Voor de vier nog onbekende jongens komen er van bovenstaande lijst dus slechts een viertal serieus in aanmerking t.w. Diederer, Harings, Philippi en Ummels.

Mochten lezers hun (groot)vader herkennen, gelieve dit dan te melden. (De foto op onze website kan overigens uitgegroot worden.)

N.B.:

Nr. 6 staat midden tussen Wim Haesen en Leo Schrooders, resp. geboren in 1899 en 1901. Zij behoren feitelijk niet echt tot de groep uit 1896, maar waren daaraan wel verwant. Zo was Wim een broer van Pie Haesen en Leo een broer van Pie Schrooders. Zou nr. 6 ook een jongere of oudere broer zijn van een van de andere mannen uit 1896?

Achterkant foto

Een leuk detail vormt de achterkant van de foto waarop een berekening van uitgaven in Duitse Reichsmarken (RM) is opgesomd. Of dit de uitgaven van één of meerdere personen zijn, is niet duidelijk, maar waarschijnlijk zijn het de uitgaven gedaan door mijn grootvader, Harie Odekerken.

In totaal had hij blijkbaar 6,5 gulden te verteren, waarbij hij voor 1 gulden 500.000 RM kreeg waardoor het totaal uitkwam op 3.250.000 RM. De uitgaven bestonden uit de aankoop van costuum(s), hoed(en), schoen(en), hemd(en), kragen, handschoen(en), zakdoek(en), sokken, sigaren en enkele andere (onleesbare) zaken. Aan de gezichten en de ontspannen houding van de jonge mannen is te zien dat ze waarschijnlijk ook een paar glaasjes bier of jenever hadden gedronken. Na afloop van hun avontuur had hij nog 117.500 RM over, d.w.z. 23,5 cent.

Het gebruik van Duitse valuta was in die tijd in de grensregio heel normaal. Er zijn in ieder geval geen aanknopingspunten gevonden dat de jonge mannen na de herkeuring over de landsgrenzen zijn getrokken om in Duitsland inkopen te gaan doen.

6,5	1.800.000	cost.
<u>5</u>	195.000	hoed
3,25	290.000	schoen
	160.000	hemd
	117.000	kragen
	29.500	handsch.
	54.000	zakd.
	70.000	sokken
	<u>20.000</u>	sigaren
	2.735.000	
	375.000
	<u>22.000</u>	
	3.132.000	
	<u>3.250.000</u>	
	117.500	

Bronnen

- Genealogiebestand van Houthemse inwoners van Fons Heijns
- Bidprentjesverzameling Heemkundevereniging Houthem
- "De vergeten oorlog", door Léon Willems. In: 't Sjtiegelke nr. 19 (juni 2003), p. 7-19